ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԳԼՈԲԱԼԻԶԱՑԻԱՆ ՈՐՊԵՍ ՀԱՄԱՄՈԼՈՐԱԿԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐ

Կատարող- Երևանի անվան հ. 110 հիմն. դպրոցի
աշխարհագրության ուսուցչուհի՝ **Ն. Գալստյան**

Ղեկավար – Ա. Խաչատրյան

2023

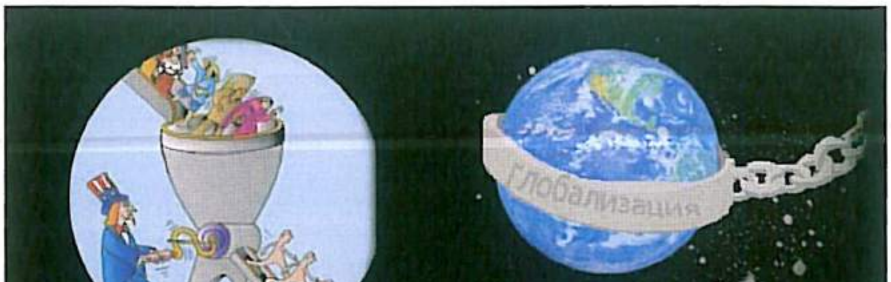

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն
2. Տնտեսական գլոբալիզացիա
3. Մշակութային գլոբալիզացիա
4. Քաղաքական գլոբալիզացիա
5. Եզրակացություն
6. Գրականություն

ԳԼՈԲԱԼԱՑՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՀԱՄԱՄՈԼՈՐԱԿԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐ

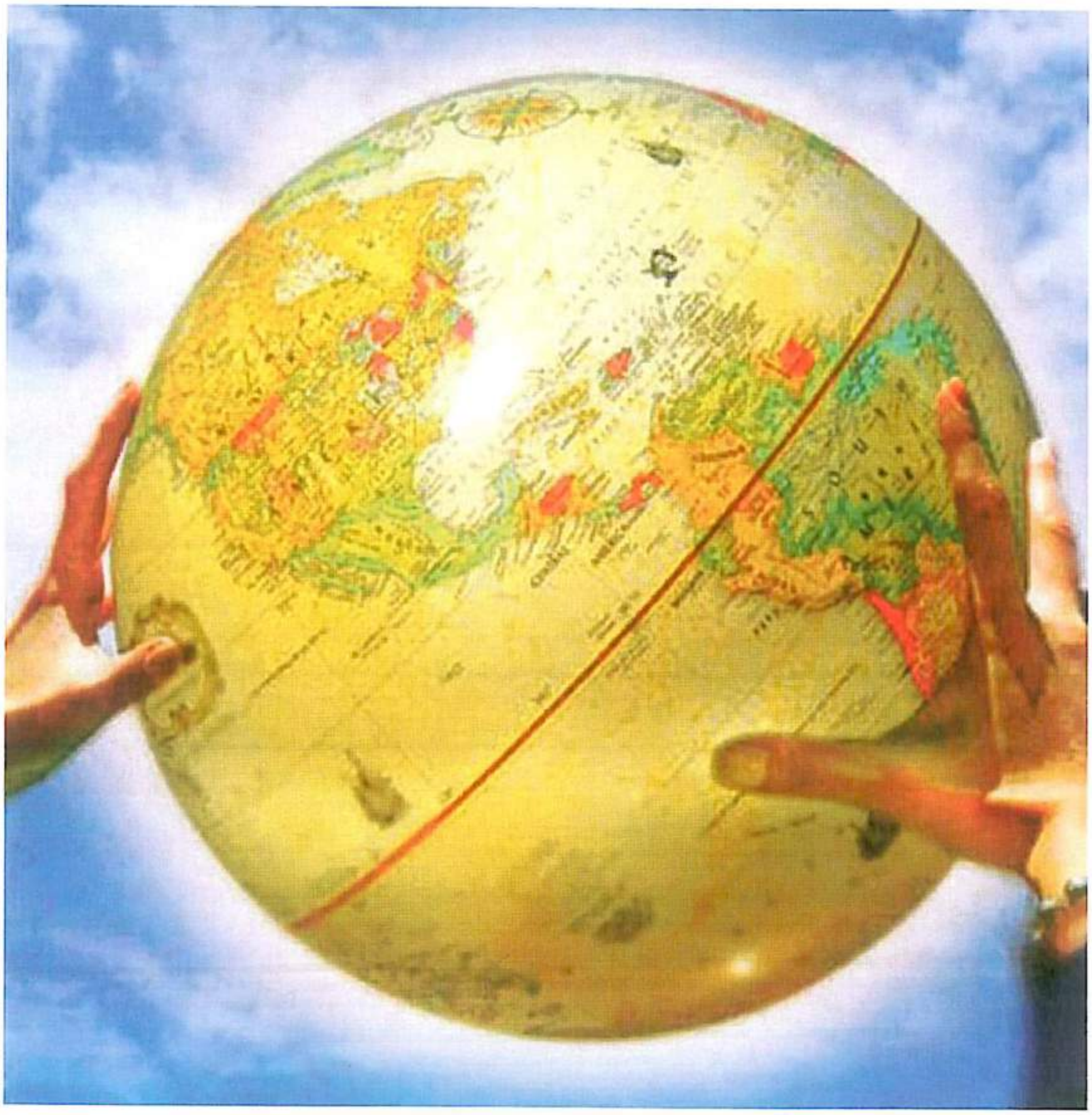

Ներածություն

Միջազգային հարաբերությունների վերջին տասնամյակների կարևորագույն առանձնահատկություններից մեկը գլոբալիզացիան է: Այն ծագել է ֆրանսիական «global»՝ «համընդհանուր», «համապարփակ» բառից: Գլոբալիզացիան բազմավեկտոր երևույթ է, որն առաջանում է իրար հետ զուգակցվող, իրար փոխլրացնող, երբեմն միմյանց հակադրվող տնտեսական, քաղաքական և մշակութային գործընթացներից: Գլոբալիզացիան հասարակական գիտություններում արդեն մեծ տարածում գտած հասկացություն է : Լայն տարածում են գտել նաև այն պնդումները, ըստ որոնց

մարդկությունն ապրում է մի ժամանակաշրջանում, երբ հասարակական կյանքի երևույթները մեծամասամբ պայմանավորված են գլոբալ գործընթացներով,որտեղ աստիճանաբար վերանում են ազգային մշակույթը, ազգային տնտեսությունը և ազգային այլ սոցիալ-տնտեսական երևույթները : Այս և նման ընկալումների գագաթնակետը վերջերս մեծ թափ ստացած տնտեսական և իրավական գլոբալիզացիայի գործընթացն է: Կարելի է պնդել, որ արդեն իսկ ձևավորվել կամ ձևավորվում է իսկապես գլոբալ տնտեսություն, որտեղ իրենց դիրքերն են զիջում ազգային տնտեսությունները և հետևաբար, նաև վերջինիս կառավարման ազգային ռազմավարությունները: Միջազգայնացվել է համաշխարհային տնտեսության շարժիչ ուժը, որն այժմ պայմանավորված է անկառավարելի շուկայական ուժերով, որտեղ արդեն կարևորագույն դերակատարներն ու փոփոխությունների հիմնական կողմնակիցները, հիրավի, անդրազգային ընկերակցություններն են, որոնք կախված չեն որևէ պետությունից և տեղակայված են այնտեղ, որտեղ նշանակալի են գլոբալ շուկայի առավելությունները: Տեսական գրականության մեջ «գլոբալիզացիա» ենթադրում է որպես բազմաշերտ, լայնածավալ գործընթաց, որը միջազգային ասպարեզում ներառում է քաղաքական, տնտեսական և իրավական համակարգերը : Գլոբալիզացիայի գործընթացն, ըստ էության, օբյեկտիվ օրինաչափություն է, որը բխում է արդի ժամանակաշրջանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական զարգացումներից :Գլոբալիզացիա»,«ունիվերսալիզմ»,«միջազգայինժողովրդավարություն» , «համաշխարհային համակարգ», «վերպետական Սահմանադրություն» և բազում այլ հասկացություններ պահանջում են ոչ միայն իմացական,այլև իրավագիտական ու քաղաքագիտական խորհմաստավորում,ժողովրդավարական պետության հիմնական սկզբունքների հետ այնպիսի բաղդատում, որպեսզի որոշակիացվեն կայուն և քաղաքակիրթ զարգացման չափանիշներ ու այդ ոլորտում միջազգային արդյունավետ գործակցության շրջանակները» :Գլոբալիզացիան փոխկապակցության ծայր աստիճան բարդ, համաշխարհային համակարգ է, որի շնորհիվ երկրագնդի մի կետում կատարվող դեպքերը և ընդունված քաղաքական որոշումները ներազդում են նրա մյուս կետում ապրող մարդկանց վրա»: Այսօր նոր տեխնոլոգիաները՝ կրճատելով տարածությունները, թափանցիկ դարձնելով ազգային և պետական սահմանները, կայծակնային արագությամբ ընդհանուրի սեփականությունն են դարձնում ամենաhրատապ նորություններն ու իրադարձությունները, ինչպես, օրինակ՝ Սպիտակի երկրաշարժը, սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունը և այլն: Եվ երբ նման կատակլիզմների դեպքում աշխարհը մեկտեղվում ու դառնում է մարդասիրական գործողությունների պատրաստ մի ընտանիք, ապա այստեղ գործում են գլոբալիզացիայի չգրված օրենքները:

Տնտեսական գլոբալիզացիա

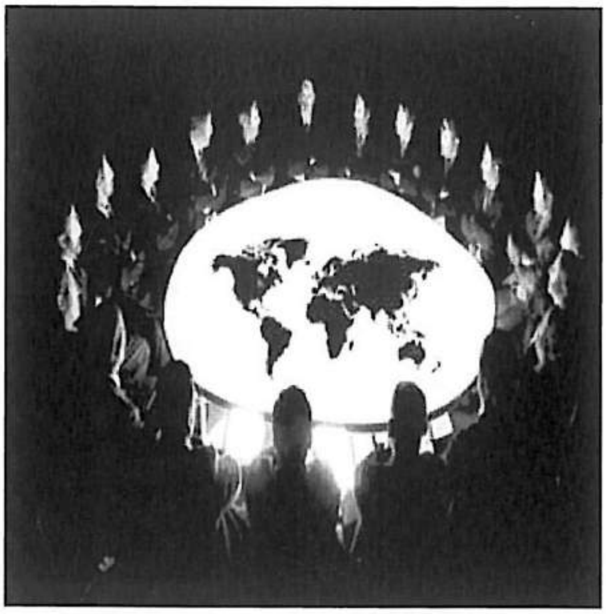

Տնտեսական գլոբալիզացիա: Հիմքում ընկած է այն գաղափարը, որ ներկայումս ոչ մի ազգային տնտեսություն, կոպիտ ասած, առանձին կղզի չէ: Բոլոր երկրների տնտեսություններն այս կամ այն չափով ներգրավված են համաշխարհային տնտեսության մեջ: Գլոբալիզացիան ավելի է խորացնում տնտեսությունների սերտաճումը, ապահովելով ազգային առանձին տնտեսության ինտեգրումը համաշխարհային գլոբալ տնտեսության համակարգում, որում ամբողջ արտադրական գործընթացը կրում է միջազգային բնույթ: Տնտեսական գլոբալիզացիայի պայմաններում տեղի են ունենում ֆինանսական հոսքերի անարգել փոխանցում մի երկրից մյուսը, ֆինանսական եւ տարադրամային օպերացիաների կտրուկ աճ, համաշխարհային առևտրի աննախադեպ վերելք: Միջազգային շուկայում հայտնվում են նոր տիպի ապրանքներ: Հնարավո՞ր է Հայաստանում գտնել գեթ մեկ ընտանիք, որը չի օգտվում այդ ապրանքներից՝ սկսած կենցաղային տեխնիկայից, վերջացրած՝ ջինսե հագուստով: Գլոբալիզացիայի առաջամարտիկներ հանդիսացող տրանսնացիոնալ կորպորացիաները ստեղծում են բարենպաստ պայմաններ, որի շնորհիվ մայր ֆիրման իր արտադրանքները եւ ծառայությունները՝ սկսած բարդ տեխնոլոգիաներից ու մեքենաներից, վերջացրած վերնաշապիկով և գուլպայով, մատուցում է ամբողջ աշխարհով մեկ: Գլոբալիզացիայի այս և այլ գործընթացները, որոնց մասնակցում են զարգացող, իսկ վերջերս՝ նաև Արևելյան Եվրոպայի երկրները, խիստ օգտակար կլինեն Հայաստանում գործազրկության և աղքատության վերացման համար: Գլոբալիզացիան պայմաններ է ստեղծում, որպեսզի ապրանքները, որոնք արտադրվում են աշխարհի տարբեր ծագերում, միաձուլվեն մեկ ընդհանուր հոսքի մեջ: Այս գործընթացը ստացել է «Մակդոնալիզացիա» անվանումը, որը դարձել է գլոբալիզացիայիխորհրդանիշ:

Մշակութային գլոբալիզացիա

Մշակութային գլոբալիզացիա: Առաջին հայացքից՝ այն հանգեցնում է մեզ շրջապատող հոգեւոր երեւույթների եւ արժեքների միակերպության: Բոլորս նայում ենք նույն հեռուստածրագրերը, գնում՝ նույն ապրանքը, հագնում՝ նույն հագուստը, երկրպագում՝ նույն մարզիկին եւ այլն: Այսինքն, ինչպես պնդում են հակագլոբալիստները, կատարվում է «մշակութային համահարթեցում»: Սակայն գլոբալիզացիան ընթանում է ազգային մշակույթի հետ ձեռք ձեռքի տված, որի հետեւանքով ծնվում է ոչ թե մոնոմշակույթ, այլ սոցիալ-մշակութային բարդ և բազմազան մոդել: Կոկա-կոլայի, Մակդոնալդսի և MTV-ի դիմաց զարգացած երկրներն ավելի ու ավելի խորն են ենթարկվում ոչ արևմտյան կրոնների, ավանդական բժշկության, ազգային արժեքների, գրականության, երաժշտության, խոհարարական ազդեցությանը:Այսօր ազգերի մշակույթների մերձեցումը , արդյունքն է ինֆորմացիայի փոխանակման , հաղորդակցական տեխնոլոգիաներում հսկայական զարգացման,նաև արբանյակային ու համակարգչային ցանցերի ներգործության ու տարածման , որը գլոբալիզացիայի դրական կողմերից էլ է համարվում :Ասիական մայրցամաքը հնուց ի վեր , որպես մարդկային քաղաքակրթության ու մշակույթի կարևոր բեռներից մեկը , առանձնահատուկ դիրք է զբաղեցրել միջազգային հանրության մոտ : Այդ մայրցամաքում են ապրում Իրանի , Չինաստանի , Հնդկաստանի , Միջագետքի նման տարբեր քաղաքակրթություններ ու մշակութային հասարակություններ , որտեղ առկա են էթնիկական , ցեղային , կրոնական ու մտային բազմազան երևույթներ : Ուստի քաղաքակրթության ու մշակույթի կարևոր օրրանների եզակի առանձնահատկությունների հնարավորությունների ըմբռնմամբ ու ճանաչողությամբ հնարավոր կլինի համաշխարհայնացման դարաշրջանում մեծացնել ասիական մշակույթի դերը և պահպանել այդ արժեքները :Հաշվի առնելով այն փաստը , որ մշակույթը կարևոր ենթահող ու հիմք է հանդիսանում ազգերի միջև փոխհարաբերությունների համար և մշտապես եղել է մարդկային քաղաքակրթությունների առաջացմանն ու զարգացմանը նպաստող հանգամանքը , հետևաբար երկրների միջև մշակութային կապերի ծավալումը նույնպես մեծ նշանակություն է ներկայացնում : Պատմական բոլոր դարաշրջաններում , ասիական մայրցամաքը մեծ նշանակություն է ունեցել մշակույթների ու քաղաքակրթությունների հարցում և ելնելով մայրցամաքում բնակվող ազգերի սովորույթներից ու մշակութային բազմազանությունից , առավել քան ամեն ինչ մեխանիզմներ պետք է ստեղծել՝ մշակութային հարցերի ու խնդիրների շուրջ մտքերի փոխանակման համար :Հաշվի

Մշակութային ոլորտը , մեկն է այն դաշտերից ,որտեղ գլոբալիզացիան տարբեր անկյուններից է քննարկման թեմա դարձել : Թեև մշակույթների բազմազանությունը կենսաբազմազանության նման առավելություններ ունի, սակայն ոմանց համոզմամբ , դա լուրջ խոչընդոտ է համարվում համաշխարհայնացման գործընթացի իրականացման ճամփին :Մշակութային բազմազանության առավելությունն այն է , որ յուրաքան- չյուր մշակույթ տվյալ հասարակության անհատների փորձերի , մտքերի ու վերաբերմունքի հարուստ գանձարան է , որը մեծ կարևորություն է ներկայացնում : Այդպիսով , յուրաքանչյուր մշակույթ հաստատում է մյուսների հետ համեմատության և նրանց հատկությունները հայտնաբերելու շնորհիվ : Սակայն մյուս կողմից , մշակութային բազմազանությունը և լեզուների, կրոնական ճյուղերի առկայությունը,կարող է վտանգել համաշխարհային միասնությունը :Ինչպե՞ս է կարելի հարգելով մյուս մշակույթները,հույս կապել համաշխարհայնացման պրոցեսի հետ և այդ ուղղությամբ ծրագիր մշակել : Հենց այս հարցում է կայանում համաշխարհայնացման տեսաբանների միջև տարակարծությունը : Այդ երևույթը ոչ միայն կարող է նոր հնարավորություններ ստեղծել մշակութային փոխանակումների համար , այլև կարող է նախապաշարումների հանգեցնել:Չնայած միջազգային հանրության քաղաքակրթության ունեցած զարգացմանը , չեն վերացել էթնիցիզմի հետևանքով առաջացած ռասայականության,էթնիկ հակամարտությունների, անհանդուրժողականության և խտրականության նման երևույթները և բռնությունն այսօրվա աշխարհի մնայուն երևույթներից է դարձրել : Մարդկային պատմությունը պարզել է , որ մշակույթները ոչ թե եղել են աղյուսի կտորների նման առանձին , այլև մասամբ համընկել և միաձուլվել են մյուս մշակույթների հետ : Թեև հստակ գիտենք , որ հասարակական կառուցվածքում , այդ մշակույթներն առանձին խմբերում են դասվում , սակայն ամեն դեպքում , մշակույթների բազմազանությունը կոնկրետ եւ հստակ ինքնությունների մասին է խոսում և պատմության ընթացքում , ինքնությունները պարզվելով , մեծացել է նաև մշակույթների գոյակցության միտումը և մարդիկ այդ միջոցով մշակութային փոխանակումներ են կատարել : Միտումն այնքան մեծ է եղել , որին չեն կարողացել դիմակայել զաղթական կամ որոշ դեպքերում անգամ գերակա և իշխող ազգերը և երկարատևում , ընդունել են մյուս ազգի մշակութային հատկությունները :Այսօր մարդկային հասարակությունը գտնվում է այնպիսի պայմաններում , որտեղ համաշխարհայնացման անդադար ու անվերջանալի գործընթացը , փոփոխության է ենթարկել տարբեր մակարդակներում բոլոր մանր ու խոշոր տարրերը : Մշակույթը , որպես մարդկային կյանքի ամենածավալուն , ամենախորը և ամենաազդեցիկ բաղադրիչ մաս , մյուսների համեմատությամբ , ավելի մեծ փոփոխությունների է ենթարկվել :Մշակույթի և համաշխարհայնացման միջև կապը պարզելու համար , առայսօր չորս տեսություններ են ներկայացվել : Ոմանք գտնում են , որ գլոբալիզացիան առկա բազմազան մշակույթների դանդաղ նույնացման ու նմանեցման , նաև մեկ ընդհանուր մշակույթի առաջացման պատճառ է դարձել : Մի ուրիշ խումբ համոզված է , որ այդ երևույթը

փոքրամասնությունների և ազգերի մշակութային ինքնության դերակատարությունը և ազգերի լեզվական ու մշակութային առանձնահատկությունների պահպանման համար անհրաժեշտ են գնահատել գլոբալիզացիայի համար նպատակահարմար մշակութային քաղաքականությունների մշակումը:Ուշադրություն են դարձվել համաշխարհայնացման կարևոր առանքցներից՝ սոցիալական կայքերի ձևավորումն ու մեդիայի ազդեցությունը: Որպես բազմազան հնարավորություններով ու սպառնալիքներով օժտված միջոց, ներկայացվել են հաղորդակցական տեխնոլոգիաները :Թեև մշակույթների բազմազանությունը կենսա-բազմազանության նման առավելություններ ունի,սակայն ոմանց համոզմամբ,դա լուրջ խոչընդոտ է համարվում համաշխարհայնացման գործընթացի իրականացման ճամբին Մշակութային բազմազանության առավելությունն այն է ,որ յուրաքանչյուր մշակույթ , տվյալ հասարակության անհատների փորձերի , մտքերի ու վերաբերմունքի հարուստ գանձարան է , որը մեծ կարևորություն է ներկայացնում : Այդպիսով , յուրաքանչյուր մշակույթ հարստանում է մյուսների հետ համեմատության և նրանց հատկությունները հայտնաբերելու շնորհիվ : Սակայն մյուս կողմից , մշակութային բազմազանությունը և լեզուների , կրոնական ճյուղերի առկայությունը , կարող է վտանգել համաշխարհային միասնությունը:Ինչպե՞ս է կարելի հարգելով մյուս մշակույթները , հույս կապել համաշխարհայնացման պրոցեսի հետ և այդ ուղղությամբ ծրագիր մշակել : Հենց այս հարցում է կայանում համաշխարհայնացման տեսաբանների միջև տարակարծությունը : Այդ երևույթը ոչ միայն կարող է նոր հնարավորություններ ստեղծել մշակութային փոխանակումների համար , այլև կարող է նախապաշարումների հանգեցնել : Չնայած միջազգային հանրության քաղաքակրթության ունեցած զարգացմանը , չեն վերացել էթնիցիզմի հետևանքով առաջացած ռասայականության,էթնիկ հակամարտությունների , անհանդուրժողականության և խտրականության նման երևույթները և բռնությունն այսօրվա աշխարհի մնայուն երևույթներից է դարձել : Մարդկային պատմությունը պարզել է , որ մշակույթները ոչ թե եղել են աղյուսի կտորների նման առանձին , այլև մասամբ համընկել և միաձուլվել են մյուս մշակույթների հետ : Թեև հստակ գիտենք , որ հասարակական կառուցվածքում , այդ մշակույթներն առանձին խմբերում են դասվում , սակայն ամեն դեպքում , մշակույթների բազմազանությունը կոնկրետ եւ հստակ ինքնությունների մասին է խոսում և պատմության ընթացքում , ինքնությունները պարզվելով , մեծացել է նաև մշակույթների գոյակցության միտումը և մարդիկ այդ միջոցով մշակութային փոխանակումներ են կատարել : Միտումն այնքան մեծ է եղել , որին չեն կարողացել դիմակայել գաղթական կամ որոշ դեպքերում անգամ գերակա և իշխող ազգերը և ընդունել են մյուս ազգի մշակութային հատկությունները :

առնելով համաշխարհայնացման ճեպընթաց պրոցեսը և նրա ձեռքբերումներն ադրավելու համար արևմտյան երկրների ջանքերը , առավել քան երբևէ զգալի է դառնում ասիա- կան երկրների միջև մշակութային զուգամերձության անհրաժեշտությունը ՝ արժեքների , մոտեցումների ու վերաբերմունքի համաձայնեցման , նաև կառուցվածքային ու մշակութային տարբերությունները կարճելու նպատակով : Տվյալ ոլորտի զուգամերձություն սավածը ՝ մշակութային նման յուրահատկությունների զարգացում է նշանակում ,որի համար անհրաժեշտ է ընդհանուր քաղաքականության մշակում ՝ համաշխարհայնացման դարում մարտահրավերներ դիմագրավելու գործում համադրված ու համատեղ միջոց ստեղծելու նպատակով :Արդեն մի քանի տարի է,ինչ ասիական երկրներում մայրցամաքի երկրների պետայրերի ու փորձագետների ներկայությամբ մասնագիտական սեմինար է անցկացվում , որը մշակութային համատեղ կառավար- ման հարցում ընթացակարգի միասնության և զուգամերձություն ստեղծելու համար նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում : «Մշակույթը և համաշխարհայնացումն Ասիայում»համագումարը կայացել է փետրվարի 12-ին և 13-ին Թեհրանում,որին մասնակցել էին այդ ոլորտում ակտիվ հետազոտողներ ուհաստատություններ,Ասիայիհամագործակցության երկխոսության ֆորումը :Համագումարի անցկացման օրերին ,աշխատանքային չորս կոմիտեներ քննարկել են մշակութային հարցեր : Մշակույթը և արվեստը , մշակույթը և կրոնները , էթնիկ մշակույթները և ինքնությունն ու գլոբալիզացիան , եղել են համագումարի գլխավոր առանցքները : Մասնակից փորձագետներն ու հետազոտողները մտքերի փոխանակում են կատարել կինոյի ու ճարտարապետության համաշխարհայնացման , ավանդական արվեստի ու համաշխարհային մշակույթի միջև աղերսների շուրջ : Սեմինարում արծարծված թեմաներից են եղել կրոնների միջև առկա ընդհանրությունները և Ասիական երկրների միջև հարաբե -րությունների ձևավորման վրա նրա թողած ազդեցությունը: «Մշակույթը և համաշ-խարհայնացումն Ասիայում » համագումարի մասնակիցներն ընդգծել են Ասիական մայրցամաքում բնակվող փոքրամասնությունների և ազգերի մշակութային ինքնու - թյան դերակատարությունը և ազգերի լեզվական ու մշակութային առանձնահատկու- թյունների պահպանման համար անհրաժեշտ են գնահատել գլոբալիզացիայի համար նպատակահարմար մշակութային քաղաքականությունների մշակումը :Ուշադրու - թյուն են դարձվել համաշխարհայնացման կարևոր առանքցներից ՝ սոցիալական կայքերի ձևավորումն ու մեդիայի ազդեցությունը : Որպես բազմազան հնարավորու - թյուններով ու սպառնալիքներով օժտված միջոց , ներկայացվել են հաղորդակցական տեխնոլոգիաները :Գլոբալիզացիան այն հասկացություններից է , որի շուրջ երկար մեկնաբանություններ են ծավալվել , սակայն այն շարունակում է անորոշության մեջ մնալ : Այնուամենայնիվ , որոշ բնագավառներում դա պարզ երևույթ է դառնում :

կողմնակի փոքր մշակույթների հզորացման ու վերականգնման, առկա վիճակի հաստատման նաև պլուրալիզմի է հանգեցնում : Իսկ երրորդ խումբը կողմնակից է ՝ բազմազանության մեջ միասնականություն՛կոչվող իրավիճակին և մշակույթի ոլորտում գլոբալիզացիայի հետ առանձնակի մեծ հույսեր չի կապում : Վերջապես չորրորդ խումբը , համաշխարհայնացումը , սահմանները խախտվելու , իրարանցման , մշակութային խառնակության և այսպես կոչված մշակութային խառնաշփոթության պատճառ է ճանաչում :Գլոբալիզացիայի աղմկահարույց կողմերից մեկը ՝ հասարակությունների մշակույթի վրա թողած նրա ազդեցությունն է : Այսօր ազգերի մշակույթների մերձեցումը , արդյունքն է ինֆորմացիայի փոխանակման , հաղորդակցական տեխնոլոգիաներում հսկայական զարգացման,նաև արբանյակային ու համակարգչային ցան- ցերի ներգործության ու տարածման , որը գլո- բալիզացիայի դրական կողմերից էլ է համարվում :Ասիական մայրցամաքը հնուց ի վեր , որպես մարդկային քաղաքակրթության ու մշակույթի կարևոր բևեռներից մեկը , առանձնահատուկ դիրք է զբաղեցրել միջազգային անրության մոտ : Այդ մայրցամա-քում են ապրում Իրանի , Չինաստանի , Հնդկաստանի , Միջագետքի նման տարբեր քաղաքակրթություններ ու մշակութային հասարակություններ , որտեղ առկա են էթնիկական , ցեղային , կրոնական ու մտային բազմազան երևույթներ : Ուստի քաղաքակրթության ու մշակույթի կարևոր օրրանների եզակի առանձնահատկությունների հնարավորությունների ըմբռնմամբ ու ճանաչողությամբ հնարավոր կլինի համաշխարհայնացման դարաշրջանում մեծացնել ասիական մշակույթի դերը և պահպանել այդ արժեքները :Հաշվի առնելով այն փաստը , որ մշակույթը կարևոր ենթահող ու հիմք է հանդիսանում ՝ ազգերի միջև փոխհարաբերությունների համար և մշտապես եղել է մարդկային քաղաքակրթությունների առաջացմանն ու զարգացմանը նպաստող հանգամանքը , հետևաբար երկրների միջև մշակութային կապերի ծավալումը նույնպես մեծ նշանակություն է ներկայացնում : Պատմական բոլոր դարաշրջաններում , ասիական մայրցամաքը մեծ նշանակություն է ունեցել մշակույթների ու քաղաքակրթությունների հարցում և ելնելով մայրցամաքում բնակվող ազգերի սովորույթներից ու մշակութային բազմազանությունից , առավել քան ամեն ինչ մեխանիզմներ պետք է ստեղծել ՝ մշակութային հարցերի ու խնդիրների շուրջ մտքերի փոխանակման համար :Հաշվի առնելով համաշխարհայնացման ճեպընթաց պրոցեսը և նրա ձեռքբերումներն առգրավելու համար արևմտյան երկրների ջանքերը , առավել քան երբևէ զգալի է դառնում ասիական երկրների միջև մշակութային զուգամերձու - թյան անհրաժեշտությունը ՝ արժեքների , մոտեցումների ու վերաբերմունքի համա - ձայնեցման , նաև կառուցվածքային ու մշակութային տարբերությունները կարճելու նպատակով : Տվյալ ոլորտի զուգամերձություն ասվածը ՝ մշակութային նման յուրա-

հատկությունների զարգացում է նշանակում , որի համար անհրաժեշտ է ընդհանուր քաղաքականության մշակում ՝ համաշխարհայնացման դարում մարտահրավերներ դիմագրավելու գործում համադրված ու համատեղ միջոց ստեղծելու նպատակով : Արդեն մի քանի տարի է,ինչ ասիական երկրներում մայրցամաքի երկրների պետ- այրերի ու փորձագետների ներկայությամբ մասնագիտական սեմինար է անցկացվում , որը մշակութային համատեղ կառավարման հարցում ընթացակարգի միասնության և զուգամերձություն ստեղծելու համար նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում :

«Մշակույթը և համաշխարհայնացումն Ասիայում » համագումարը կայացել է փետըր- վարի 12-ին և 13-ին Թեհրանում , որին մասնակցել էին այդ ոլորտում ակտիվ հետա - զոտողներ ու հաստատություններ , Ասիայի համագործակցության երկխոսության ֆորումը :Համագումարի անցկացման օրերին , աշխատանքային չորս կոմիտեներ քննարկել են մշակութային հարցեր : Մշակույթը և արվեստը , մշակույթը և կրոնները , էթնիկ մշակույթները և ինքնությունն ու գլոբալիզացիան , եղել են համագումարի գլխավոր առանցքները : Մասնակից փորձագետներն ու հետազոտողները մտքերի փոխանակում են կատարել կինոյի , ճարտարապետության համաշխարհայնացման , ավանդական արվեստի ու համաշխարհային մշակույթի միջև աղերսների շուրջ : Սեմինարում արծարծված թեմաներից են եղել ՝ կրոնների միջև առկա ընդհանրու - թյունները և Ասիական երկրների միջև հարաբերությունների ձևավորման վրա նրա թողած ազդեցությունը :«Մշակույթը և համաշխարհայնացումն Ասիայում » համագումարի մասնակիցներն ընդգծել են Ասիական մայրցամաքում բնակվող

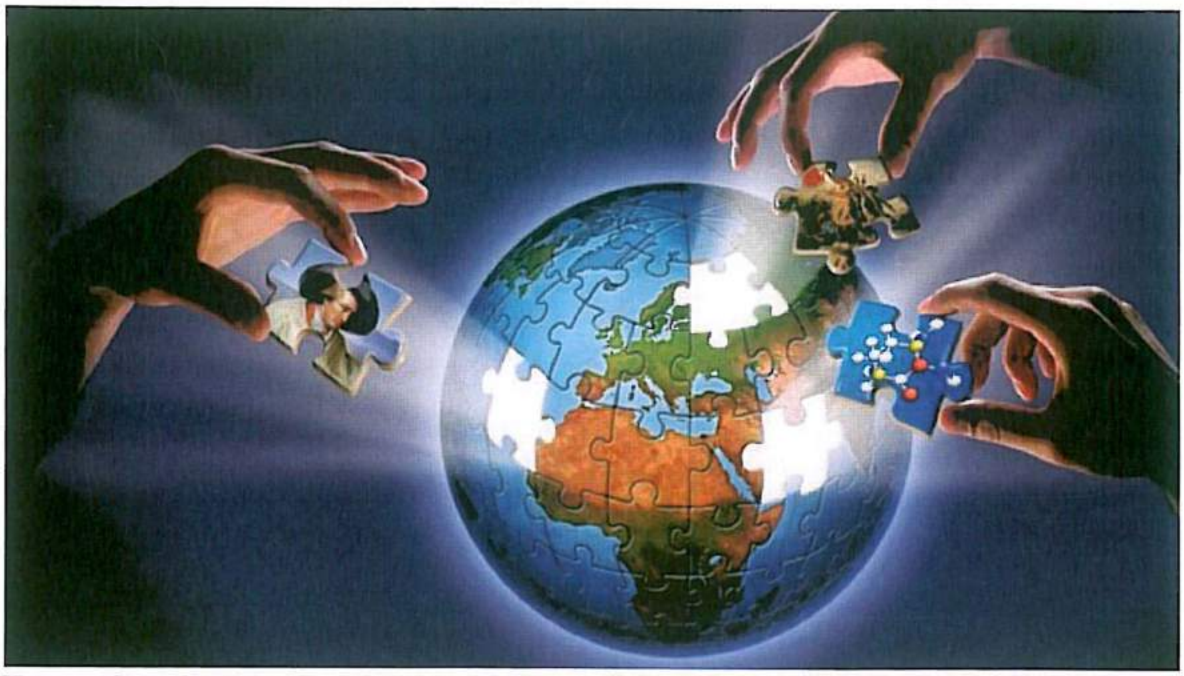

Այսօր մարդկային հասարակությունը գտնվում է այնպիսի պայմաններում , որտեղ համաշխարհայնացման անդադար ու անվերջանալի գործընթացը , փոփոխության է ենթարկել տարբեր մակարդակներում բոլոր մանր ու խոշոր տարրերը ։ Մշակույթը , որպես մարդկային կայնքի ամենածավալուն , ամենախորը և ամենաազդեցիկ բաղադրիչ մաս , մյուսների համեմատությամբ , ավելի մեծ փոփոխությունների է ենթարկվել ։Մշակույթի և համաշխարհայնացման միջև կապը պարզելու համար , առայսօր չորս տեսություններ են ներկայացվել ։ Ոմանք գտնում են , որ գլոբալիզացիան առկա բազմազան մշակույթների դանդաղ նույնացման ու նմանեցման , նաև մեկ ընդհանուր մշակույթի առաջացման պատճառ է դարձել ։ Մի ուրիշ խումբ համոզված է , որ այդ երևույթը կողմնակի փոքր մշակույթների հզորացման ու վերականգնման , առկա վիճակի հաստատման , նաև պլուրալիզմի է հանգեցնում ։ Իսկ երրորդ խումբը կողմնակից է՝բազմազանության մեջ միասնականություն՛կոչվող իրավիճակին և մշակույթի ոլորտում գլոբալիզացիայի հետ առանձնակի մեծ հույսեր չի կապում ։ Վերջապես չորրորդ խումբը , համաշխարհայնացումը , սահմանները խախտվելու , իրարանցման , մշակութային խառնակության և այսպես կոչված մշակութային խառնաշփոթության պատճառ է ճանաչում ։Իրողության օբյեկտիվ գնահատումը ցույց է տալիս , որ արևմտյան մշակույթում փոքր խմբերի միաձուլման ուղղությամբ արևմուտքիցների նկատի առած գլոբալիզացիան , լիովին չի համապատասխանում մշակութային բազմազանությանը ։ Այսօր եկել է ժամանակը , որ առկա բազմազան մշակույթների պահպանման ուղղությամբ , պետությունները խրախուսվեն ՝ որպես մարդկային ավանդական կապիտալ և նախնիների ժառանգություն ՝ օգնելու գլոբալիզացիա կոչվող ծառի բեղմնավորման հետ ։ Այդ ծառը կարող է մարդկային մշակույթի համար պտղաբեր լինել ։ հարկէ այդ քաղաքականությունն ինքնին չի կարող բավարար լինել ։ Տարբեր ոլորտներում ազգերի ընդանրությունները գտնելը , ընդհանուր սկզբունքների հիմունքով կապերի ամրապնդումը , համաշխարհայնացման լավագույն միջոցն է ։ Ուստի , այս երկու ճանապարհների զուգահեռ կիրառմամբ , հնարավոր կլինի հույսեր կապել մարդկանց խաղաղ գոյակցության;

Քաղաքական գլոբալիզացիա

Քաղաքական գլոբալիզացիա: Առաջին հերթին արտահայտվում է միջպետական համագործակցության ակտիվացման եւ միջազգային ինստիտուտների հեղինակության բարձրացման միջոցով: ՄԱԿ-ը, ԵԱՀԿ-ն, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն, ՆԱՏՕ-ն, Արժույթի միջազգային հիմնադրամը, Միջազգային տարադրամի ֆոնդը, Համաշխարհային առեւտրի կազմակերպությունը եւ այլ խոշոր կառույցները կարեւոր դեր են խաղում ժողովուրդների ու ազգերի մերձեցման, ինչպես նաեւ՝ քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակութային եւ այլ խնդիրների լուծման ուղղությամբ: Սակայն միջպետական հարաբերությունների առումով, քաղաքական գլոբոլիզացիան տարբերվում եւ նկատելիորեն ետ է մնում տնտեսական ու մշակութային գլոբալիզացիայից: Բացի վերոհիշյալ երեք ուղղություններից, գլոբալիզացիան առաջադիմության հուսալի մեխանիզմ է, քանի որ այն ամրապնդում է երկրների ժողովրդավարական սկզբունքներն ու կառույցները: Իսկ օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառներով գլոբալիզացիայի լուսանցքում հայտնվածները հաճախ ունենում են հակաժողովրդավարական վարչակարգ, լճացած տնտեսություն: Նրանց հատուկ է նացիոնալիզմը, օտարատյացությունը (քսենոֆոբիա), արտագաղթը, առանձին դեպքերում՝ նաեւ տարածաշրջանային կոնֆլիկտները: Արդ, գանք հայկական իրականությանը: Եթե մենք ընտրում ենք Արեւմուտքը, ապա այնտեղ տանող ուղին անցնում է գլոբալիզացիայի միջով, որը Հայաստանը կհասցնի եվրոպական ինտեգրացման, առանց խաթարելու մեր ազգային ոգին եւ ինքնատիպությունը, եթե, իհարկե, ինքներս խնամքով վերաբերվենք մեր ազգային արժեքներին: Գլոբալացման համընդհանուր գործընթացներում ակտիվ դերակատարություն ունենալու դեպքում մենք ի վիճակի կլինենք ոչ միայն զարգացնել մեր տնտեսությունը, այլեւ պահպանել ու նոր որակի եւ մակարդակի գլոբալիզացիայի գործընթացներին դիմակայելու որեւէ ռեսուրս, մենք վստահաբար կկորցնենք նաեւ մեր մշակութային արժեքներ ստեղծել՝ հասանելի դարձնելով այն համաշխարհային հանրությանը: Իսկ պասիվ դերակատարության դեպքում, չունենալով ունեցած արժեքավորը, ինչո՞ւ չէ, նաեւ ազգայինը: Գլոբալիզացիան այն հասկացություններից է,որի շուրջ երկար մեկնաբանություններ են ծավալվել , սակայն այն շարունակում է անորոշության մեջ մնալ :

Եզրակացություն

Այսպիսով, գլոբալիզացիան լուրջ գործընթաց է,որն ազդում է համաշխարհային տնտեսության և բոլոր երկրների կյանքի վրա:Այն միավորում է ամբողջ աշխարհը իր դրական և բացասական երևույթներով:Գլոբալիզացիայի գլխավոր շարժընթացը մրցակցությունն է:Այն միանշանակ ազդում է արտադրության բոլոր ոլորտների վրա՝ համաշխարհային թատերաբեմում թողնելով միայն մրցողունակ ընկերություններին:Նրա շնորհիվ ստեղծվում է միջազգային մրցակցություն: Միջազգային առևտուրը օգուտ է շուկայական հարաբերությունների բոլոր սուբյեկտներին:Մի կողմից բացվում են նոր հնարավորություններ տնտեսության և գիտատեխնիկական առաջընթացի,բարձր տեխնոլոգիաների զարգացման, միջազգային հարաբերությունների ընդարձակման և խորացման համար,մյուս կողմից մեծանում է հարուստ և աղքատ երկրների միջև անդունդը,վերանում են ազգային արժեքները և տնտեսությունները,սրվում են տնտեսական հիմնախնդիրները :Նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգնությամբ ազդում են մասսաների գիտակցության վրա: Գլխավոր բացասական գործոնն այն է,որ աղքատ երկրները , որոնք գտնվում են աղքատության սահմանագլխին ,կվերածվեն բացարձակ աղքատ երկրների:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. *Панкадж Гемават.* Мир 3.0: Глобальная интеграция без барьеров. — М.: Альпина Паблишер, 2013. — 415 с. — ISBN 978-5-9614-4438-4.
2. *Гавров С. Н., Лайтман М., Марков Б. В., Сахаров А. Д., Флиер А. Я. и др.* Новая цивилизация: глобализация и культура. — Самара: Самарский научный центр РАН, 2007. — 351 с. — ISBN 5-9342-4195-4.
3. estplusi.ru/kategorii/dengi/.../105-globalizatsiya-plyusy-i-minusy.ht.
4. https://ru.wikipedia.org/wiki/**Глобализация**
5. https://hy.wikipedia.org/wiki/Գլոբալացում
6. www.noravank.am/arm/seminar/detail.php?ELEMENT_ID=3833